

24.34x19.59	1	עמוד 10	מקור ראשון - כותרת	30/06/2017	59144874-2
בנק ישראל - 88323					

מחקר: במגזר החרדי, תחושת העוני נמוכה מביבור הכללי

סל הוצאות מצומצם ומוזל, עזרה הדדית והתנדבות מפחיתים מ"העוני הסובייקטיבי" בקרב האוכלוסייה החרדית, בניגוד לנתוני העוני המדאיגים במדדים המקובלים

מנדי גרוזמן

זווית מפתיעה על מצב העוני בחד ברה החרדית בישראל: לפי מחקר חדש של 'המכון החרדי למחקרי מדיניות', שיעור העוני הסובייקטיבי במגזר נמוך בהרבה משיעור העוני המוצג במדדי הממשלה והמגזר השלישי, שלפיהם כמחצית מהחרדים עניים.

במשך שנים הייתה הנחת היסוד שהחברה החרדית ענייה משמעותית מהחברה הכללית, ומדרים ממשלתיים ואחרים המתפרסמים לעתים תכופות תמכו בכך. הנתונים מעידים ששיעור העוני בחברה החרדית עומד על 52.4 אחוזים, לעומת 8.9 אחוזים במגזר הכללי. אולם מתברר שהפער, העומד על עשרות אחוזים, מצטמצם מאוד אם פשוט שואלים אנשים אם הם מרגישים עניים.

לפי המחקר של ניצה (קלינר) קסיר ואסף צחורשי, בדיקת העוני הסובייקטיבי, שבוחנת כיצד האדם רואה את עצמו, מעלה ששיעור העוני במגזר החרדי דומה לשיעורו במגזר הגזר הכללי, וכנראה אף נמוך יותר: 8 אחוזים מהחרדים השיבו שהם חשים עניים לעתים קרובות, לעומת 11 אחוזים במגזר הכללי; 14 אחוזים מהחרדים השיבו שהם חשים עניים

מדי פעם, לעומת 13 אחוזים במגזר הכללי; 14 אחוזים מהחברים בשתי האוכלוסיות השיבו שהם חשים עניים לעתים רחוקות.

מדד העוני הרשמי בישראל מחושב על בסיס ההכנסות הכספיות של משקי הבית, ובוחר רק את צד ההכנסות. אבל התעלמותו המוחלטת מצד הוצאות פוגעת באמינותו ככל ניתוחיו בנוגע למגורים שאופי הצריכה שלהם שונה מתרבות הצריכה הכללית. סל הוצאות של משק הבית החרדי מושפע ממאפיינים של סיוע קהילתי הרדי, שיש לו תפקיד חשוב בחיי היומיום. משק הבית החרדי סיגל לעצמו דרכי התמודדות עם רמת הכנסה הנמוכה, הכוללת קנייה קולקטיבית במחירים זולים, מינוס בצריכת מותרות, צמצום צריכה, סיוע הרדי בכסף ובמוצרים, התנדבות, עזרה הדדית והלוואות ללא ריבית.

מלבד זאת, משפחות חרדיות רבות אינן מחזיקות כלי רכב, ממעטות בארוחות מחוץ לבית, ואינן צורכות מוצרי תרבות כמו טלוויזיה והיבור לכבלים או לאינטרנט. ההוצאה החודשית לתצרוכת לנפש במשק בית חרדי קטנה בכמחצית בהשוואה להוצאה לתצרוכת במשק

חלוקת "קמחא דפסחא" בבית ישימש

צילום: יעקב לורמן, פלאש 90

מאורח החיים החרדי ולפיכך מגיעים לתוצאות שגויות. במקרים רבים, המחקרים מניחים תשתית לקביעת מדיניות ממשלתית, והמכון מבקש להציג לקובעי המדיניות תמונה שונה. בכנסי המכון משתתפים גם אנשי הממסד החרדי, הנעזרים בו ונתונים אף שהוא נוסד בעקבות מהפכת האקדמיה החרדית, שאינה מקובלת בקרב הזרם המרכזי של המגזר.

קסיר, לשעבר בכירה בבנק יש"ר, כיהנה בוועדות ממשלתיות לבחינת העוני וישבה בראש ועדת המשנה לכלכלה ותעסוקה במסגרת ועדת אלאוף. היא ועמיתה, צחורשי, אינם חרדים, אך פועלים כיום במסגרת 'המכון החרדי' למחקרי מדיניות. הנחת המוצא של המכון היא שגופי ממשלה ומכוני מחקר העוסקים בחברה החרדית בודקים נתונים מספריים, אך מתעלמים

בית יהודי שאינו חרדי. היא קטנה ב-41 אחוזים בחישוב לפי "נפש סט" נדרשית" – מושג סטטיסטי המגלם את ההערכה שהוצאה על ילד נוסף במשפחה אינה גבוהה כמו ההוצאה על הילד הראשון. ההבדלים הללו מסבירים את ההבדלים בתפיסת העוני העצמית – זאת גם בלי להתחשב בהבדל המרכזי, שלפיו בחברה החרדית הבחירה ברמת חיים נמוכה היא רצונית, במקרים רבים.